

Obsah

Seznam zkratk	11
Poděkování	12
1 Stárnutí, stáří a sociální gerontologie	13
1.1 O stárnutí, stáří a seniorech	13
1.2 Gerontologie a další obory	20
1.3 Postoje, adaptace a reakce na stáří	21
1.4 Stárnutí populace, demografický vývoj	23
2 Péče o seniory v ČR – současná situace a možnosti	26
2.1 Malá retrospektiva	26
2.2 Současná situace v poskytování sociálních služeb	27
2.3 Současná situace v poskytování sociálních služeb seniorům	29
2.4 Postoj společnosti ke stáří a ageismus	31
2.4.1 Ageismus, mýty a předsudky o stáří	32
2.5 Zákonné normy v sociální oblasti	38
2.6 Ochrana práv seniorů a jiných skupin. Etické normy významné při poskytování sociální služby seniorům	46
2.7 Druhy zřizovatelů a poskytovatelů sociálních služeb	55
2.8 Financování sociálních služeb	56
2.9 Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb	58
2.9.1 Registrace poskytovatele	59
2.9.2 Podmínky přijetí uživatele do pobytového zařízení	61
2.9.3 Možnosti přijetí a poskytování sociální služby v pobytovém zařízení pro seniory	62
2.9.4 Smlouva o poskytování sociálních služeb	62
2.9.5 Důvody odmítnutí uzavření smlouvy o poskytování sociálních služeb	65
2.9.6 Standardy kvality sociálních služeb	66
2.9.7 Vedení dokumentace o poskytování služby	72
2.10 Režim dne, denní program a důležité prvky v provozu pobytového zařízení	75
2.11 Personální požadavky a náplň práce pracovníků	82
2.11.1 Sociální pracovník	82
2.11.2 Pracovník v sociálních službách	88
2.11.3 Vrchní sestra	94
2.11.4 Všeobecná sestra	99
2.11.5 Fyzioterapeut	104
2.11.6 Ergoterapeut	107
2.12 Služby poskytované v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem	110
2.12.1 Služby poskytované ze zákona	110
2.12.2 Popis realizace činností v pobytovém zařízení	112

2.12.3	Zdravotní péče	124
2.12.4	Provázané poskytování zdravotních a sociálních služeb	128
3	Kvalita poskytovaných sociálních služeb	132
3.1	Standardy kvality sociálních služeb	133
3.2	Supervize, intervize	138
3.3	Systémy kvality	140
3.4	Benchmarking	140
3.5	Stížnosti/management stížností	141
3.6	Další možnosti a způsoby hodnocení kvality poskytovaných sociálních služeb	143
4	Zjišťování potřeb a individuální plánování průběhu sociální služby u uživatelů	155
4.1	Význam individuálního plánování sociální služby	155
4.2	Činnost pracovního týmu při individuálním plánování sociální služby	158
4.2.1	Koordinátor individuálního plánování	159
4.2.2	Klíčový pracovník	160
4.2.3	Důvěrník klienta	163
4.2.4	Moderátor	164
4.2.5	Příbuzní a jiné blízké osoby klienta	164
4.3	Potřeby a osobní cíle uživatelů	165
4.4	Metody a způsoby zjišťování individuálních potřeb a osobních cílů u nekomunikujících klientů	172
4.4.1	Význam komunikace a zjišťování individuálních potřeb u nekomunikujících klientů	172
4.4.2	Kategorie nekomunikujících klientů	173
4.4.3	Techniky a způsoby zjišťování potřeb nekomunikujících klientů	175
4.4.4	Metody zjišťování individuálních potřeb a osobních cílů vhodných pro klienty komunikující i s poruchou komunikace	178
4.5	Individuální plánování jako proces	180
4.5.1	Činnost klíčového pracovníka a pracovního týmu podle 4 částí procesu individuálního plánování	181
4.5.2	Překážky a problémy při individuálním plánování sociální služby	184
4.5.3	Nejčastější chyby při individuálním plánování sociální služby	185
4.5.4	Změny osobních cílů a činností v individuálním plánování – přehodnocení procesu poskytování sociální služby	185
4.5.5	Dokumentace pro individuální plán klienta	186
4.5.6	Význam individuálního plánování pro zařízení	188
4.6	Metody a způsoby podpory klienta	190
4.6.1	Koncept bazální stimulace	190
5	Ošetřovatelský proces u seniorů	194
5.1	Úvod do problematiky poskytování ošetřovatelské péče klientům v pobytových zařízeních	194

5.2	Význam ošetřovatelství, ošetřovatelského procesu a kvalitní ošetřovatelské praxe	195
5.3	Realizace ošetřovatelského procesu u seniorů	197
5.3.1	Odlišnosti při sběru informací a zhodnocení/posouzení klienta	198
5.3.2	Odlišnosti při stanovení ošetřovatelských diagnóz	200
5.3.3	Odlišnosti při tvorbě ošetřovatelského plánu	200
5.3.4	Odlišnosti při realizaci ošetřovatelské péče	202
5.3.5	Odlišnosti při hodnocení efektu poskytované ošetřovatelské péče	203
5.4	Přínos geriatrického ošetřovatelství pro seniory v pobytových zařízeních	205
5.5	Příčiny ošetřovatelské náročnosti u seniorů	206
5.5.1	Zdravotní stav seniorů a jejich soběstačnost	206
5.5.2	Geriatrické syndromy	208
5.6	Přístup k seniorům při poskytování ošetřovatelské péče	210
5.7	Vedení ošetřovatelské dokumentace	211
6	Komunikace se seniory	214
6.1	O komunikaci	214
6.1.1	Verbální komunikace	214
6.1.2	Neverbální komunikace	217
6.1.3	Význam verbální a neverbální komunikace pracovníků s klienty	218
6.1.4	Členění komunikace podle charakteru rozhovoru	218
6.2	Význam komunikace a specifické odlišnosti komunikace v gerontologii	219
6.2.1	Faktory ovlivňující komunikaci se seniory	220
6.2.2	Základy vedení rozhovorů se seniory	220
6.2.3	Rozhovory s klienty	221
6.2.4	Nejčastější chyby v komunikaci se seniory	222
6.2.5	Morální a etická stránka řeči – evalvace a devalvace	223
6.2.6	Pomoc druhým s emocí	224
6.3	Komunikace s problémovými skupinami klientů	225
6.4	Možnosti v komunikaci a přístupu k nekomunikujícím klientům, klientům s poruchou řeči a vědomí, se specifickými potřebami a se syndromem demence	226
6.4.1	Reminiscence	226
6.4.2	Validační terapie	227
6.4.3	Rezoluční terapie	233
6.4.4	Preterapie	234
6.5	Alternativní a augmentativní metody/komunikační techniky	237
6.5.1	Různé systémy augmentativní a alternativní komunikace	238
7	Emoční inteligence při péči o seniory	241
7.1	Co je emoční inteligence?	241
8	Doplňkové možnosti pro aktivizaci a harmonizaci osobnosti seniorů	244
8.1	Přehled vybraných možností	244

8.1.1	Motivace	244
8.1.2	Hledání životního příběhu seniorů	245
8.1.3	Pohybové aktivity a různé formy cvičení pro seniory	245
8.1.4	Muzikoterapie	246
8.1.5	Arteterapie	247
8.1.6	Aromaterapie	248
8.1.7	SNOEZELEN-MSE	248
9	Edukace	250
9.1	Obecně o edukaci	250
9.1.1	Charakteristika a význam edukace	252
9.2	Edukace klientů	252
9.3	Podmínky pro edukaci a zásady pro její realizaci	254
9.4	Postupy edukace pro jednotlivé skupiny	255
9.4.1	Edukace zájemců	255
9.4.2	Edukace klientů před přijetím do zařízení	256
9.4.3	Edukace klientů při přijetí a během pobytu v zařízení	257
9.4.4	Edukace příbuzných a jiných blízkých osob klientů	260
9.4.5	Edukace klienta při propuštění a ukončení poskytování služeb	261
9.4.6	Edukace pozůstalých po úmrtí klienta	261
9.4.7	Význam komunikace v edukaci	262
9.4.8	Vedení dokumentace o edukaci	263
10	Duchovní potřeby klientů	264
10.1	Definice spirituality	264
10.2	Spiritualita a senioři	264
10.3	Zjišťování, nabídka a saturace duchovních potřeb	264
10.4	Možnosti a způsoby naplnění duchovních potřeb klientů	265
10.5	Duchovní potřeby a církve	266
10.6	Duchovní potřeby a psychologická pomoc	268
10.7	Dokumentace o poskytovaných duchovních službách klientům	269
10.8	Význam uspokojení duchovních potřeb klientů	269
10.9	Uspokojení duchovních potřeb klientů a individuální plán/ošetřovatelský plán	270
11	Týrání seniorů a restriktivní opatření	272
11.1	Charakteristika, příčiny a ovlivňující faktory	272
11.2	Způsoby týrání seniorů	272
11.3	Legislativa a právní normy vztahující se k týrání seniorů	275
11.4	Restrikce/opatření omezující pohyb osob	277
11.5	Problémové chování, jeho příčiny a projevy	281
12	Individuální práce s klientem zaměřená na prevenci vzniku závislosti na poskytované sociální službě	283
13	Paliativní péče v pobytových zařízeních	285
13.1	Umírání a smrt	285
13.2	Paliativní medicína/paliativní péče	285

13.3	Poskytování paliativní péče umírajícím a seniorům v terminálním stadiu nevléčitelného onemocnění	286
13.4	Komunikace s umírajícím a rodinou	290
13.5	Doprovázení umírajících – jak?	291
13.6	Úmrtí a péče o tělo zemřelého	292
13.7	Sociální práce v paliativní péči	293
13.8	Právní aspekty paliativní péče	293
13.9	Etické principy v péči o umírající	293
Literatura	295
Rejstřík	300